

METRYCZKA SPRAWY

Zagadnienie z zakresu:

Zniszczenie i zrzeczenie się towarów na rzecz Skarbu Państwa

Opis zagadnienia:

Data zgłoszenia zagadnienia:

Data ostatniej aktualizacji:

23 maja 2016 r.

Departament odpowiedzialny za zagadnienie:

Departament Cel

Wydział odpowiedzialny za prowadzenie sprawy:

- Wydział Należności i Zwolnień Celnych
- Wydział Ograniczeń Pozataryfowych i *Single Window*
- Wydział Procedur Gospodarczych i Uproszczonych
- Wieloosobowe Stanowisko Pracy do Spraw Ochrony Praw Własności Intelektualnej
- Wydział Reguł Pochodzenia i Wartości Celnej

STANOWISKO W SPRAWIE

Opis stanu faktycznego:

Podstawy prawne

- krajowe:
- unijne:
 - art. 5 pkt 37, art. 215 ust. 1 oraz art. 197 i 199 [UKC](#)
 - art. 249 [rozporządzenia wykonawczego](#)

Stanowisko:

Opis zagadnienia i najważniejsze zmiany od 1 maja 2016 r.:

I. Zniszczenie towarów – zagadnienia ogólne

Zgodnie z przepisami WKC „zniszczenie towaru” było jednym z możliwych przeznaczeń celnych (art. 4 pkt 15 WKC). W związku z tym, że UKC nie przewiduje instytucji „przeznaczenia celnego” towaru, kwestie związane ze zniszczeniem zostały uregulowane w następujący sposób:

1. Zgodnie z art. 197 UKC „zniszczenie towarów” jest jedną z form dysponowania towarami. Stosownie do tej regulacji, jeżeli organ celny uzna to za uzasadnione może zażądać zniszczenia towarów przedstawionych organowi celnemu i informuje o tym posiadacza towarów. Koszty zniszczenia ponosi posiadacz towarów.

Żądanie zniszczenia, o którym mowa w art. 197 należy rozumieć jako wydanie (także na wniosek zgłaszającego) decyzji (art. 22 lub 29 UKC), której wykonanie podlega kontroli organu celnego albo poprzez sprawowanie nadzoru nad zniszczeniem albo poprzez żądanie od podmiotu przedstawienia dowodu na zniszczenie.

Organy celne ustalają rodzaj i ilość wszelkich odpadów i pozostałości powstałych w wyniku zniszczenia towarów, aby określić należności celne i inne należności mające zastosowanie do takich odpadów i pozostałości w chwili objęcia ich procedurą celną lub ich powrotnego wywozu (art. 248 RW). Ustalenia te zawarte są w protokole sporządzonym przez osobę zainteresowaną i zaakceptowanym przez organ celny. Protokół stanowi podstawę do wydania decyzji w sprawie długu celnego i zobowiązania podatkowego od odpadów i pozostałości po zniszczeniu.

Po dokonaniu zniszczenia (pod dozorem celnym lub w wyspecjalizowanej jednostce) organ celny na wniosek zgłaszającego unieważnia zgłoszenie na podstawie art. 174 ust. 1 lit. b) UKC.

2. Art. 198 przewiduje, że zniszczenie może być jednym ze sposobów regulowania sytuacji towarów. Zastosowanie art. 198 wymaga m.in. uzyskania wyroku sądu o przepadku towaru na rzecz Skarbu Państwa. Poza tym przepis ten określa środki podejmowane przez organ celny w sytuacji przyjęcia zrzeczenia się towaru na rzecz Skarbu Państwa lub zajęcia towarów.
3. Zgodnie z art. 5 pkt 37 UKC „niszczenie” jest jednym z możliwych procesów przetwarzania. Realizacja tego procesu w ramach procedury uszlachetniania czynnego będzie wymagała uzyskania pozwolenia na procedurę, zgodnie z art. 211 UKC. Osoba ubiegająca się o pozwolenie w takim zakresie jest obowiązana – na zasadach ogólnych – spełnić warunki do jego uzyskania określone w art. 211 ust. 3 UKC.
4. „Zniszczenie bez pozostawiania odpadów” określone zostało jako jeden ze sposobów zamknięcia procedury specjalnej innej niż tranzyt, zgodnie z art. 215 ust. 1 UKC. Towary objęte procedurą specjalną lub produkty przetworzone (o ile nie zostaną objęte kolejną procedurą celną, wyprowadzone poza obszar celny Unii, lub nie staną się przedmiotem zrzeczenia na rzecz skarbu państwa) mogą zostać zniszczone bez powstania odpadów.

II. Przypadki szczególne:

- A. nielegalne wprowadzenie, wprowadzenie towarów „zakazanych”** (wyroby tytoniowe, itp.) – towary nieunijne zajęte w postępowaniu karnym skarbowym lub celnym.

Towary takie po orzeczeniu przez sąd przepadku na rzecz Skarbu Państwa są niszczone, jeżeli:

- przepadek dotyczy wyrobów tytoniowych,
- sąd w wyroku zarządzi zniszczenie napojów alkoholowych, kosmetyków, produktów leczniczych lub innych towarów.

Projekt ustawy – prawo celne przewiduje też możliwość zniszczenia ww. towarów bez postępowania przed sądem, jeżeli zostało przyjęte zrzeczenie się takich towarów na rzecz Skarbu Państwa zgodnie z art. 199 unijnego kodeksu celnego.

- B. towary, które uległy zepsuciu w trakcie transportu do miejsca przedstawienia towaru** (i których wykorzystanie, np. do konsumpcji, jest niemożliwe).

- towary mogą zostać objęte procedurą dopuszczenia do obrotu.

- a) towary mogą zostać objęte decyzją o zniszczeniu, w trybie art. 197 UKC,
- b) towary mogą zostać objęte procedurą uszlachetniania czynnego w celu przeprowadzenia procesu niszczenia (patrz pkt D niniejszego materiału),
- c) towary mogą zostać objęte procedurą dopuszczenia do obrotu.

W praktyce możemy mieć do czynienia z następującymi sytuacjami:

- **następuje zepsucie (utrata wartości) części towaru, wówczas:**

- jeśli sprzedający koryguje pierwotnie zafakturowaną cenę - wartość celna powinna być ustalona na podstawie ceny transakcyjnej uwzględniającej dokonaną korektę (art. 70 ust. 1 UKC),
- jeśli sprzedający nie koryguje pierwotnie zafakturowanej ceny - należy dokonać proporcjonalnego podziału tej ceny zgodnie z art. 131 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/2447,

- **następuje zepsucie (utrata wartości) całości towaru, wówczas:**

- jeśli sprzedający koryguje pierwotnie zafakturowaną cenę - wartość celna powinna być ustalona na podstawie ceny transakcyjnej uwzględniającej dokonaną korektę (art. 70 ust. 1 UKC),
- jeśli sprzedający nie koryguje pierwotnie zafakturowanej ceny - konieczne jest ustalenie wartości celnej metodami zastępczymi. W takiej sytuacji, z uwagi na charakter towaru (zepsuty), za najbardziej prawdopodobne należy uznać zastosowanie ostatniej metody ustalania wartości celnej (tzw. metoda ostatniej szansy - art. 74 ust. 3 UKC) na podstawie danych dostępnych na obszarze Unii (np. pierwotnie zafakturowana cena pomniejszona o szacunkową wartość szkody określoną przez biegłego).

C. towary naruszające przepisy o prawach własności intelektualnej.

Regulacje prawne dotyczące niszczenia towarów podejrzanych o naruszenie praw własności intelektualnej ujęte są w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 608/2013 z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie egzekwowania praw własności Intelektualnej przez organy celne oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1383/2003. Rozporządzenie to pozostaje w mocy po 1 maja 2016 r. i stosuje się wprost bez konieczności wprowadzania przepisów krajowych.

Zgodnie z trybem postępowania przy zatrzymywaniu towarów podejrzanych o naruszenie praw własności intelektualnej, określonym w Rozporządzeniu 608/2013, możemy wyróżnić następujące sytuacje:

- **niszczenie po uzyskaniu zgody:**

Niszczenie odbywa się bez konieczności ustalania, czy prawo własności intelektualnej zostało naruszone, po spełnieniu warunków określonych w przepisie art. 23 Rozporządzenia 608/2013. Warunkiem do zniszczenia towaru w takim trybie jest potwierdzenie posiadacza decyzji organom celnym, że towar w jego przekonaniu narusza prawa własności intelektualnej i wyrażenie przez niego zgody na zniszczenie; zgodę na zniszczenie musi także wyrazić zgłaszający lub posiadacz towarów. Zniszczenia towarów dokonuje się pod kontrolą organów celnych, na odpowiedzialność posiadacza decyzji.

- **niszczenie towarów w małych przesyłkach:**

Dotyczy niszczenia towarów w odniesieniu do których istnieje podejrzenie, że są towarami podrobionymi i pirackimi i znajdują się w przesyłce kurierskiej lub pocztowej, która zawiera nie więcej niż trzy jednostki lub której waga brutto nie przekracza dwóch kilogramów przy spełnieniu dodatkowych kryteriów wskazanych w art. 26 Rozporządzenia 608/2013 (nie są to towary łatwo psujące się, towary są objęte decyzją uwzględniającą wniosek, posiadacz decyzji wyraził wolę stosowania tej procedury). Zniszczenia towarów dokonuje się pod kontrolą organów celnych.

- **niszczenie towarów po przypadku na rzecz Skarbu Państwa:**

Dotyczy sytuacji, kiedy zostało wszczęte postępowanie sądowe w celu ustalenia, czy prawo własności intelektualnej zostało naruszone. Postępowanie takie może zostać zakończone orzeczeniem sądu o przepadku towaru na rzecz Skarbu Państwa i jego zniszczenie prowadzone jest w trybie wykonania wyroku sądowego, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 grudnia 2005 w sprawie niszczenia przedmiotów, których przepadek orzeczono na rzecz Skarbu Państwa.

D. Zniszczenie towarów, które w trakcie realizacji procedury uszlachetniania czynnego i składowania celnego, utraciły swoje właściwości użytkowe (np. odzież składowana w składzie celnym została uszkodzona przez mole/gryzonie, lub owoce, które miały być wykorzystane do produkcji w ramach UCZ zepsuły się (zgniły)),

- posiadacz pozwolenia na UCZ może wystąpić o udzielenie mu kolejnego pozwolenia na procedurę uszlachetniania czynnego (ze wskazaniem na proces niszczenia) i w jego ramach jako organizator procesu np. powierzyć zniszczenie firmie zewnętrznej jako podwykonawcy,
- posiadacz pozwolenia na UCZ może wystąpić o umieszczenie procesu niszczenia obok głównego procesu, np. przetwarzania; wówczas na etapie udzielenia pozwolenia (lub jego zmiany) zostaną w pozwoleniu określone warunki i tryb realizacji tego procesu; taki sposób dedykowany jest w szczególności dla tych przedsiębiorców, którzy z uwagi na charakter przywożonych towarów i realizowany proces, część towarów przeznaczają do zniszczenia z uwagi np. na ich wadliwość, niezgodność z warunkami procesu. W ramach pozwolenia na UCZ jego posiadacz jako organizator procesu może powierzyć zniszczenie firmie zewnętrznej jako podwykonawcy,
- posiadacz pozwolenia na UCZ i SC może przemieścić towar do urzędu celnego zamknięcia, który powinien być jednocześnie urzędem objęcia procedurą dla pozwolenia na UCZ dla drugiego posiadacza, który to zrealizuje proces niszczenia w ramach swojego posiadanego pozwolenia; objęcie towaru UCZ stanowić będzie zamknięcie pierwszej procedury UCZ lub SC,
- posiadacz pozwolenia na UCZ i SC może objąć towar procedurą tranzytu, po której nastąpi objęcie procedurą UCZ przez kolejnego posiadacza pozwolenia na UCZ, który realizuje proces niszczenia.

Wśród możliwych rozwiązań dla opisanego w tytule tego punktu przypadku jest uprawnienie pozwalające posiadaczowi pozwolenia na UCZ i SC wystąpić o zamknięcie procedury specjalnej poprzez objęcie procedurą dopuszczenia do obrotu i skorzystanie z możliwości ustalenia wartości celnej według zasad opisanych powyżej w punkcie B.b) niniejszego materiału.

III. Zrzeczenie się towaru na rzecz Skarbu Państwa

Zgodnie z art. 199 UKC zrzeczenie się towaru na rzecz Skarbu Państwa będzie możliwe za zgodą organu celnego (na wniosek podmiotu). Jednakże zgodnie z art. 249 rozporządzenia wykonawczego organ celny będzie mógł odrzucić taki wniosek, jeżeli:

- towarów nie można sprzedać na obszarze celnym Unii Europejskiej lub koszt sprzedaży byłby niewspółmierny do wartości towarów lub
- towary mają zostać zniszczone.